

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПРОЦЕДУРИ ДОСУДОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ

ESSENCE AND CONTENT OF THE PROCEDURE FOR PRE-COURT SETTLEMENT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL DISPUTES

КОЛОМОЄЦЬ Т. О.

декан юридичного факультету

Запорізького національного університету,

доктор юридичних наук, професор,

член-кореспондент

Національної академії правових наук України, Заслужений юрист України,

доктор юридичних наук, професор

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7715-7394>

МИРОНЮК Р. В.

доктор юридичних наук, професор

професор кафедри адміністративного права,

процесу та адміністративної діяльності

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9620-5451>

ШАРАЯ А. А.

професор кафедри конституційного та адміністративного права

Запорізького національного університету,

доктор юридичних наук, професор

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7065-864X>

В статті з'ясовано сутність та розкрито зміст процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів.

В результаті дослідження встановлено, що під процедурою досудового врегулювання адміністративно-правових спорів слід розуміти законодавчо визначену послідовність дій суб'єкта владних повноважень або іншої уповноваженої особи спрямовану на вжиття заходів щодо вирішення адміністративно-правового спору в позасудовому порядку. Доведено, що найбільш повно зміст цієї процедури визначений в Законі України «Про адміністративну процедуру», що дає підстави виокремити такі її стадії: ініціювання адміністративного провадження (звернення зі скаргою та рішення, дію чи бездіяльність суб'єкта владних поноважень) та подання такої скарги безпосередньо суб'єкту, який наділений повноваженнями щодо її розгляду або через Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП); прийняття, реєстрація скарги та відкриття провадження по її розгляду; дослідження обставин справи та збирання доказів; розгляду та вирішення справи; прийняття рішення у справі у формі адміністративного акта; доведення адміністративного акта до відома заявника; забезпечення виконання прийнятого акта. Зміст процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів, що виникають при здійсненні провадження у справах про адміністративні правопорушення регламентовано нормами Кодексу України про адміністративні правопорушення, Митного кодексу України; Податкового кодексу України. Звернуто увагу на необхідності удосконалення норм Закону України «Про медіацію», що регулюють процедуру позасудового вирішення публічно-правових спорів шляхом визначення та змістовного наповнення стадій такої процедури.

Ключові слова: адміністративна процедура, адміністративно-правовий спір, процедура досудового врегулювання адміністративно-правових спорів, адміністративне оскарження, медіація.

The article clarifies the essence and reveals the content of the procedure for pre-trial settlement of administrative-legal disputes.

As a result of the study, it was established that the procedure for pre-trial settlement of administrative-legal disputes should be understood as a legally defined sequence of actions of a subject of authority or another authorized person aimed at taking measures to resolve an administrative-legal dispute out of court. It has been proven that the most complete content of this procedure is defined in the Law of Ukraine «On Administrative Procedure», which gives reasons to distinguish the following stages of it: initiation of administrative proceedings (complaint and decision, action or inaction of the subject of authority) and submission of such a complaint directly to the entity authorized to consider it or through the Centers for the provision of administrative services (TsNAP); accepting, registering a complaint and opening proceedings for its consideration; investigation of the circumstances of the case and collection of evidence; consideration and resolution of the case; making a decision in a case in the form of an administrative act; bringing the administrative act to the attention of the applicant; ensuring the implementation of the adopted act. The content of the procedure for the pre-trial settlement of administrative-legal disputes that arise during proceedings in cases of administrative offenses is regulated by the norms of the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Customs Code of Ukraine; Tax Code of Ukraine. Attention was drawn to the need to improve the norms of the Law of Ukraine «On Mediation», which regulate the procedure for out-of-court settlement of public legal disputes by defining and meaningfully filling the stages of such a procedure.

Key words: administrative procedure, administrative-legal dispute, procedure for pre-trial settlement of administrative-legal disputes, administrative appeal, mediation.

Актуальність теми статті. Процедура досудового врегулювання є альтернативною формою судового розгляду адміністративно-правових спорів, що виникають як правило між суб'єктом владних повноважень з однієї сторони та фізичними або юридичними особами з іншої. Аналіз законодавства та практики його застосування дають можливість виокремити різні альтернативні процедурні форми досудового та позасудового врегулювання адміні-

стративно-правових спорів: 1) здійснення адміністративних процедур оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, відповідно до Закону України «Про звернення громадян»; 2) здійснення адміністративних процедур оскарження адміністративного акту суб'єкта владних повноважень, відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру»; 3) медіації – позасудова процедура врегулювання публічно-правового

конфлікту (спору), яка здійснюється за допомогою (посередництвом) медіатора; 4) досягнення податкового компромісу при вирішенні податкових спорів, відповідно до Податкового кодексу України; 5) адміністративне оскарження рішень у справах про адміністративні правопорушення, у порядку визначено Кодексом України про адміністративні правопорушення та Митним кодексом України.

Перевагами досудового врегулювання адміністративно-правового спору над судовим порядком є: вирішення спору в короткий строк шляхом досягнення компромісу та відмови від тривалого судового процесу; економія ресурсів (відсутності сплати судового збору, уникнення витрат на правову допомогу адвоката) та часу; розвантаженість діяльності судів та ін. Таким чином інтерес як практикуючих юристів так і науковців до необхідності становлення та належного правового забезпечення процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів є очевидним.

Стан дослідження проблематики. Науковий доробок дослідження адміністративних процедур в цілому і щодо досудового (позасудового) вирішення публічно-правових спорів складають роботи таких дослідників, як: В.М. Бевзенко, А.Г. Бортнікової, І. В. Бойко, О.В. Кузьменко, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова Р. С. Мельника, О. І. Миколенко, Р.В. Миرونюка, Д.В. Лученко Н.Б. Писаренко, В. П. Тимошука, О.Д. Сидельнікова, А. М. Школика, та ін. Водночас дискусії щодо правової природи досудових процедур вирішення публічно-правових спорів, їх різновидів, а також ефективності їх впровадження тривають та зумовлюють необхідність актуалізації цієї наукової проблематики.

У зв'язку з цим на досягнення мети дослідження – з'ясування сутності та змісту процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів нижче в межах цієї статті ми ставимо до виконання наступні завдання: здійснення теоретико-правового аналізу поняття та змісту «адміністративних процедур», визначення поняття «процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів», з'ясування її змісту та стану нормативного врегулювання.

Виклад основних положень. На виконання завдань дослідження в межах цієї статті перед усім необхідно спрямувати науковий пошук на з'ясування положень правової природи та сутності адміністративних процедур, акумульованих в межах науки адміністративного права.

Наукові дискусії щодо сутності, змісту та видів адміністративних процедур активізувалися з початку запровадження адміністративного судочинства та прийняття Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) [1]. Оскільки в КАСУ в ст. 4 дано визначення «судового процесу як правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства», то судова теорія адміністративних процедур втратила свою актуальність і було започатковано дискусію щодо адміністративних процедур, які існують поза судовим адміністративним правом, що стало поштовхом до формування адміністративно-процедурного права або «публічного права адміністративних процедур».

У контексті вищезазначеного варто зазначити, що наразі існує декілька тлумачень поняття «адміністративна процедура». Чітке розмежування понять «адміністративний процес» та «адміністративна процедура» було наведено А.Т. Комзюком, В.М. Бевзенком та Р.С. Мельником, які вказують, що адміністративний процес – правова категорія, яка має місце виключно в межах діяльності спеціалізованого (адміністративного) суду; а адміністративна процедура це правова категорія виключно позасудового характеру [2, с. 12].

Зокрема В.П. Тимошук визначає адміністративну процедуру як визначений законодавством порядок розгляду й вирішення адміністративними органами індиві-

дуальних адміністративних справ [3, с. 211]. О.С. Лагода визначає адміністративну процедуру як установлений законом порядок розгляду та вирішення індивідуальних справ органами виконавчої влади й місцевого самоврядування, який закінчується прийняттям адміністративного акта або укладанням адміністративного договору [4, с. 4]. Ю. Ю. Басова зазначає, що під адміністративними процедурами варто розуміти встановлений адміністративно-правовими нормами послідовний порядок правозастосовної діяльності публічної адміністрації щодо вирішення індивідуальних адміністративних справ, результатом якої є прийняття адміністративного акта або укладення адміністративного договору [5, с. 123]. О. М. Буханевич визначає адміністративну процедуру як встановлений законодавством порядок розгляду і вирішення адміністративним органом індивідуальних справ, пов'язаних зі зверненням фізичних та юридичних осіб з метою реалізації своїх прав, свобод та законних інтересів [6, с.130]. Н. Л. Губерська приходить до висновку що адміністративна процедура це нормативно встановлений порядок послідовно здійснюваних дій органів публічної адміністрації, спрямованих на прийняття владних управлінських рішень і реалізацію повноважень, не пов'язаних із розглядом спорів або застосування заходів примусу [7, с. 24]. О. В. Левченко теж усособлює адміністративну процедуру з здійснюваною суб'єктом публічної адміністрації сукупність процедурних дій з розгляду та вирішення адміністративної справи, результатом якої є прийняття адміністративного акта, який встановлює, змінює чи припиняє права та обов'язки суб'єктів адміністративно-правових відносин [8, с.110]. На думку В. В. Галуцького адміністративна процедура це встановлений законодавством порядок розгляду і розв'язання органами публічної адміністрації індивідуальних адміністративних справ з метою забезпечення прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави [9, с. 224].

Наразі слід погодитись з думкою С.С. Овчарука, який резюмує, що у адміністративно-правовій науці домінує точка зору, згідно з якою адміністративні процедури – це процесуальний порядок розгляду органами виконавчої влади адміністративних справ [10, с. 99]. Також переключивою є позиція І.В. Бойко, яка зауважує, що на розуміння українськими науковцями адміністративної процедури як законодавчо встановленого порядку діяльності суб'єктів публічної управління вплинула Німецька доктрина адміністративного права, в якій поняття адміністративна процедура й адміністративний процес чітко розділені: у німецькому праві адміністративно-процедурні норми регулюють переважно порядок прийняття адміністративних актів та укладення публічно-правових договорів публічною адміністрацією. Адміністративно-процесуальні норми призначені для вирішення публічно-правових спорів адміністративними судами [11, с.19]. На її думку адміністративна процедура «це структурований, нормативно закріплений порядок прийняття адміністративних актів або укладення адміністративно-правових договорів, спрямованих на вирішення конкретних справ у сфері публічного управління». Авторка також виокремлює ознаки адміністративної процедури до яких відносить такі: має правовий характер, оскільки принципи та правила, що визначають адміністративну процедуру, містяться в приписах нормативно-правових актів; вміщує норми, що регламентують як діяльність суб'єкта публічного адміністрування, так і поведінку приватних осіб; спрямована на прийняття адміністративного акта суб'єктом владних управлінських повноважень; застосовується для вирішення конкретної адміністративної справи; має основним призначенням забезпечення ефективної реалізації прав приватних осіб і унеможливлення їх порушення; тягне за собою настання зовнішніх наслідків, тобто застосування процедурних

правил породжує права й обов'язки осіб, які знаходяться поза системою публічного адміністрування; має, як правило, безспірний характер, тобто завдяки адміністративній процедурі вирішуються позитивні управлінські справи (виняток становить процедура розгляду скарг, оскільки при оскарженні рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічного адміністрування у сторін правовідносин, що регулюються процедурними нормами, існують різні уявлення про те, як слід вчинити в конкретній адміністративній справі) [11, с. 22].

Сприймаючи у цілому думку щодо відмежування адміністративної процедури від судового адміністративного процесу, поняття адміністративної процедури є набагато ширшим ніж прийняття адміністративним органом адміністративного акту. В розширеному розумінні під адміністративною процедурою слід розуміти діяльність суб'єкта владних повноважень або уповноваженої ним особи спрямовану на розгляд звернень фізичних та юридичних осіб з метою забезпечення реалізації їх прав шляхом останніх (адміністративно-обслуговуюча функція), або діяльність спрямована та реалізацію суб'єктом владних повноважень контрольних повноважень щодо перевірки забезпечення законності в певній сфері або галузі та притягнення осіб до відповідальності (контрольна та адміністративно-деліктна функція).

Адміністративно-правова наука попри досягнення єдності в розумінні сутності та меж «адміністративних процедур» напрацювала достатньо різноманітних критеріїв поділу їх на види. Найбільш систематизованим є поділ адміністративних процедур за такими критеріями: 1) залежно від того, хто є ініціатором адміністративної процедури, виокремлюють: заявні адміністративні процедури, які виникають виключно за наявності заяви правосуб'єктної особи до суб'єкта публічного адміністрування з метою забезпечення реалізації своїх прав і свобод або сприяння в реалізації законних інтересів; втручальні адміністративні процедури, які виникають за ініціативи суб'єкта публічної адміністрації, за наявності для цього правових підстав; 2) залежно від сутності адміністративні процедури бувають: реєстраційні, дозвільні, інспекційні, екзаменаційні, акредитаційні, ліцензійні тощо [9, с. 20].

Зміст адміністративних процедур включає сукупність послідовно здійснюваних дій спрямованих на вирішення конкретної адміністративної справи, яку в теорії адміністративного права прийнято називати стадіями адміністративної процедури (стадіями провадження). Не вдаючись до аналізу різних критеріїв поділу адміністративних процедур на стадії, наведемо їх уніфіковану систему поділу, яка дає можливість в межах будь-якої процедури виокремити такі стадії: ініціювання провадження; початок провадження і підготовка справи до вирішення; дослідження обставин справи та збирання доказів; розгляд та вирішення справи; оформлення адміністративного акта, доведення до відома адресатів та заінтересованих осіб, виконання прийнятого рішення; перегляд адміністративного акта. Як вірно відзначає Миролюк Р.В. в результаті будь якої адміністративної процедури зокрема щодо реєстрації подій, діяльності, фактів, надання дозволів, ліцензій, притягнення до адміністративної чи дисциплінарної відповідальності суб'єктом владних повноважень приймається рішення, яке оформлюється у формі адміністративного акту, що є обов'язковим для виконання і супроводжується у разі відмови від виконання застосуванням адміністративного примусу. На його думку «названі види діяльності фактично складаються з низки дуже схожих (типових) процесуальних дій по прийняттю цього акта, які об'єднуються у стадії, зокрема: реєстрація заяви, порушення провадження, збирання доказів та матеріалів, їх розгляд та прийняття рішення, однак у кожному виду діяльності вони різні за змістом, що й зумовило необхідність їх відокремлення від типової судової процесуальної

діяльності та набуття юридичної форми «процедури», або «адміністративної процедури» [12, с. 5]. Слід також погодитись з Губерською Н.Л. щодо виокремлення підстав об'єднання певних процедурних дій в окрему стадію провадження, до якій вона відносить: наявність специфічного процесуального завдання; особливе коло суб'єктів; наявність певної кількості послідовних процесуальних дій, об'єднаних у відповідні етапи; здійснення юридичних процесуальних дій у певній логічній послідовності та у відповідних часових межах; оформлення результатів здійснених дій у юридичних документах; наявність зв'язку між попередніми й наступними стадіями, який забезпечує необхідну послідовність розвитку адміністративного провадження та надає можливість перевірки здійснення окремих стадій [13, с. 14].

На підставі аналізу поняття та змісту «адміністративної процедури», виходячи з поставлених завдань, наведемо визначення поняття процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів. Таким чином під процедурою досудового врегулювання адміністративно-правових спорів слід розуміти визначену законом послідовність дій суб'єкта владних повноважень або іншої уповноваженої особи спрямовану на вжиття заходів щодо вирішення адміністративно-правового спору в позасудовому порядку.

Процедура досудового врегулювання адміністративно-правових спорів включає такі стадії: звернення однієї сторони або сторін спору до суб'єкта уповноваженого його розглядати; розгляд звернення, збирання доказів, проведення переговорів, досягнення компромісів; винесення рішення в результаті розгляду звернення; вжиття заходів спрямованих на забезпечення виконання рішення.

Аналіз законодавства, яке в тій чи іншій мірі регламентують альтернативні процедурні форми досудового та позасудового врегулювання адміністративно-правових спорів дає можливість виокремлення стадій таких процедур.

Найбільш сучасним нормативним актом, який закладає основи досудового та позасудового врегулювання адміністративно-правових спорів є Закон України «Про адміністративну процедуру», прийнятий 17 лютого 2022 року (реєстраційний номер 3475) (далі – Закон) [14], який 13 червня 2022 року Президент України підписав Закон та набуде чинності 15 грудня 2023 року. Даним Законом в ст. 2 визначено, що під «адміністративною процедурою слід вважати визначений законом порядок розгляду та вирішення справи, що стосується публічно-правових відносин щодо забезпечення реалізації права, свободи чи законного інтересу особи та/або виконання нею визначених законом обов'язків, захисту її права, свободи чи законного інтересу, розгляд якої здійснюється адміністративним органом» [14]. Цим законом закладено правові засади сутності та загального порядку здійснення адміністративних процедур, визначено принципи адміністративної процедури її учасників, розкрито сутність стадій адміністративної процедури. Ним визначено процедуру вирішення адміністративних справ шляхом прийняття та виконання адміністративних актів, а розділ VI «Адміністративне оскарження» регламентує особливості оскарження прийнятого суб'єктом владних повноважень адміністративного акту в результаті адміністративної процедури, а саме: право на оскарження, суб'єкт розгляду скарги, форму та зміст скарги, порядок її подання та розгляду. Однак слід відмітити, що цей Закон тільки частково регламентує процедуру досудового вирішення публічно-правового спору, і в першу чергу предметом якого є рішення суб'єкта владних повноважень у формі адміністративного акту, сама його сутність вказує на те, що ним в першу чергу регламентовано процедуру розгляду адміністративних справ, пов'язаних зі зверненням громадян або юридичних осіб до суб'єктів владних повноважень з метою отримання адміністративної послуги, і законом

урегульовано процедуру надання такої послуги; тобто цим законом тільки частково регламентовано порядок здійснення так званих «конфліктних адміністративних проваджень», тобто проваджень пов'язаних з поданням та розглядом скарг на дії, рішення чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, а отже тих які складають основу досудового порядку вирішення публічно-правових спорів. Отже даний Закон регламентує загальну адміністративну процедури, в тому числі щодо досудового порядку вирішення адміністративно-правових спорів, яка включає такі стадії: ініціювання адміністративного провадження (звернення зі скаргою та рішення, дію чи бездіяльність суб'єкта владних повноважень) та подання такої скарги безпосередньо суб'єкту, який наділений повноваженнями щодо її розгляду або через Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП); прийняття, реєстрація скарги та відкриття провадження по її розгляду; дослідження обставин справи та збирання доказів; розгляду та вирішення справи; прийняття рішення у справі у формі адміністративного акта; доведення адміністративного акта до відома заявника; забезпечення виконання прийнятого акта.

Дещо інша процедура досудового вирішення адміністративно-правового спору, підставою для якого прийняття суб'єктом владних повноважень у справах про адміністративні правопорушення передбачена що підлягає оскарженню передбачена адміністративно-деліктним законодавством. Зокрема, як вірно зазначає Миронюк Р.В. досудового оскарження рішень у справах про адміністративні правопорушення регламентований адміністративно-деліктним законодавством, до якого можна віднести: Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП); Митний кодексу України; Податковий кодекс України та ін. [15, с. 55–56]. Зокрема, в Главі 24 КУпАП «Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення» закріплено процедуру оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення відповідно до якої «постанову органу (посадової особи) суб'єкта владних повноважень про накладення адміністративного стягнення можна оскаржити у вищестоящий орган (вищестоящий посадовій особі) [16]. Аналіз змісту Глав 24 КУпАП дає можливість зробити висновок про відсутність належного правового регулювання процедури досудового перегляду рішення у справі про адміністративне правопорушення, однак практика застосування адміністративно-деліктного законодавства вказує, що скарга на постанову у справі про адміністративне правопорушення розглядається у порядку загального провадження щодо розгляду справи про адміністративне правопорушення, а відповідне таке провадження включає в себе такі стадії: прийняття скарги та направлення її суб'єкту уповноваженому здійснювати її розгляд; прийняття та реєстрація скарги; оцінка доказів наведених у скарзі та збирання інших доказів; розгляд справи та винесення рішення (адміністративного акта); доведення рішення до заявника; забезпечення виконання рішення. Так, відповідно до ст. 293 КУпАП «орган (посадова особа) при розгляді скарги на постанову по справі про адміністративне правопорушення перевіряє законність і обґрунтованість винесеної постанови і приймає одне з таких рішень: залишає постанову без зміни, а скаргу без задоволення; скасовує постанову і надсилає справу на новий розгляд; скасовує постанову і закриває справу; змінює захід стягнення в межах, передбачених нормативним актом про відповідальність за адміністративне правопорушення, з тим, однак, щоб стягнення не було посилено [16].

Дещо слабкою з огляду на нормативно-правове регулювання є процедура позасудового вирішення публічно-правових спорів шляхом звернення до медіатора, яка урегульована Законом України «Про медіацію», який був прийнятий 16 листопада 2021 року [17]. Відповідно до

цього Закону «медіація це позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів» [17]. Закон «Про медіацію» визначив правові засади та порядок проведення медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), принципи медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою. Його дія поширюється на суспільні відносини, пов'язані з проведенням медіації з метою запобігання виникненню конфліктів (спорів) у майбутньому або врегулювання будь-яких конфліктів (спорів), у тому числі адміністративних справ. Попри те, що даний закон регламентує процедуру медіації як одного із досудових (позасудових) способів вирішення публічно-правового спору, цю процедуру не можна віднести до адміністративних процедур, наведених вище, адже медіатор не є суб'єктом наділеним владними повноваженнями, тому доцільність процедури медіації в адміністративних як і в кримінальних справах ставиться іноді під сумнів, хоча така процедура ще не має значної практики для того щоб оцінювати її ефективність, однак має свої перспективи та право на існування як альтернативної процедури досудового вирішення публічно-правових спорів. З метою удосконалення процедури медіації, в тому числі і щодо позасудового вирішення адміністративно-правового спору, в даному Законі доцільно більш детально регламентувати стадії процедури медіації, а саме визначити порядок: реєстрації заяви про вирішення спору засобом медіації (запровадження реєстру звернень до медіатора); заключення договору на проведення медіації; відкриття медіатором провадження у справі; збирання та оцінки доказів у справі; проведення переговорів та інших процедурних дій, спрямованих на вирішення спору; прийняття рішення в результаті розгляду справи; забезпечення виконання прийнятого рішення. В іншому випадку процедура медіації не буде мати належного розвитку при позасудовому вирішенні спорів, оскільки Закон є базовим і закладає лише правові основи медіації а не регламентує її процедуру.

Висновки. В результаті дослідження встановлено, що під процедурою досудового врегулювання адміністративно-правових спорів слід розуміти законодавчо визначену послідовність дій суб'єкта владних повноважень або іншої уповноваженої особи спрямовану на вжиття заходів щодо вирішення адміністративно-правового спору в позасудовому порядку. Доведено, що найбільш повно зміст цієї процедури визначений в Законі України «Про адміністративну процедуру», що дає підстави виокремити такі її стадії: ініціювання адміністративного провадження (звернення зі скаргою та рішення, дію чи бездіяльність суб'єкта владних поноважень) та подання такої скарги безпосередньо суб'єкту, який наділений повноваженнями щодо її розгляду або через Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП); прийняття, реєстрація скарги та відкриття провадження по її розгляду; дослідження обставин справи та збирання доказів; розгляду та вирішення справи; прийняття рішення у справі у формі адміністративного акта; доведення адміністративного акта до відома заявника; забезпечення виконання прийнятого акта. Зміст процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів, що виникають при здійсненні провадження у справах про адміністративні правопорушення регламентовано нормами Кодексу України про адміністративні правопорушення, Митного кодексу України; Податкового кодексу України. Звернуто увагу на необхідності удосконалення норм Закону України «Про медіацію», що регулюють процедуру позасудового вирішення публічно-правових спорів шляхом визначення та змістовного наповнення стадій такої процедури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (з наступними змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36, 37. Ст. 446.
2. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України. [навчальний посібник] / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. К. : Прецедент, 2007. 531 с.
3. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії : *Монографія*. К. : «Конус-Ю», 2010. 296 с.
4. Лагода О.С. Адміністративна процедура: теорія і практика застосування : автореф. дис... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Національний університет ДПС України. Ірпінь, 2007. 21 с.
5. Басова Ю. Ю. Теоретико-правовий аналіз поняття «адміністративна процедура». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2014. № 11. Том 1. С. 121–123.
6. Буханевич О. М. Поняття та сутність процедури надання адміністративних послуг. *Право і суспільство*. 2015. № 5. С. 126–131.
7. Губерська Н. Л. Адміністративні процедури у сфері вищої освіти : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016. 34 с.
8. Левченко О. В. Адміністративна процедура як правова форма надання адміністративних послуг: поняття, ознаки та співвідношення із суміжними правовими поняттями. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 2 (8). С. 106–111.
9. Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О. Адміністративне право України. Повний курс/ *Навчальний посібник*. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
10. Овчарук С. С. Місце адміністративних процедур у системі процесуального права. *Публічне право*. 2013. № 1. С. 98–106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2013_1_14 (дата звернення 21.02.2023).
11. Бойко І. В. Адміністративна процедура : конспект лекцій / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловйова ; за заг. ред. І. В. Бойко. Харків : Право, 2017. 132 с.
12. Миронюк Роман Вікторович. Сучасні наукові підходи до визначення місця адміністративного процесуального права та процесу в системі адміністративного права. *Журнал східноєвропейського права*. 2014. № 9. С. 4–9. http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2014/11/myroniuk_9.pdf
13. Губерська Н.Л. Стадії адміністративних процедур: поняття та види. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2015. Випуск 32. Том 3. С. 11–15.
14. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2073-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 49. Стор. 13. Ст. 2675.
15. Миронюк Р.В. Правовий статус суб'єктів адміністративно-деліктного процесу: теорія і практика реалізації : монограф. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т. справ; Ліра лтд, 2014. 396 с.
16. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. *Відомості Верховної Ради*. 1984, додаток до № 51. Ст. 1122.
17. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 року № 1875-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2022. № 7. Ст. 51.